

В. С. Толуб'як,

д. н. держ. упр., доцент кафедри фінансів,

Тернопільський національний економічний університет

Л. А. Мельник,

к. н. держ. упр., доцент кафедри управління охороною суспільного здоров'я,

Національна академія державного управління при Президентові України

ОСНОВНІ ПИТАННЯ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ЗАЙНЯТОСТІ НАСЕЛЕННЯ В ДОСЛІДЖЕННЯХ УКРАЇНСЬКИХ НАУКОВЦІВ

V. Tolub'yak,

Doctor of Sciences in Public Administration, Associate Professor of Finance, Ternopil National Economic University

L. Melnyk,

Candidate of Sciences in Public Administration, Assistant Professor of management of public health care,

the National Academy of Public Administration, the Office of the President of Ukraine

MAIN ISSUES OF STATE REGULATION EMPLOYMENT IN RESEARCH UKRAINIAN SCIENTISTS

У статті проаналізовано дисертаційні дослідження та наукові публікації українських науковців присвячені питанням державного регулювання зайнятості населення в Україні. Розкрито основні функції зайнятості (економічна, соціальна та соціально-економічна), чинники управління зайнятістю (законодавчо-правові, економічна, організаційні, соціальні) та критерії класифікації зайнятості. Розглянуто механізм державної політики зайнятості населення, який включає три блоки заходів: організаційний; блок, пов'язаний з регулювання ринку праці; блок, який включає соціально-економічні функції. Визначено роль державної політики зайнятості населення у формуванні ринкової економіки в Україні.

The paper analyzes the dissertation research and scientific publications Ukrainian scientists on public regulation of employment in Ukraine. The basic function of employment (economic, social and socio-economic) factors management employment (legislative, legal, economic, institutional, social) and classification criteria for employment. The mechanism of state employment policy, which includes three blocks of activities: organizing; block associated with the regulation of the labor market; block that includes socio-economic functions. The role of public policy in shaping the employment market economy in Ukraine.

Ключові слова: державне управління, державна політика, державне регулювання, зайнятість населення, ринок праці, безробіття.

Key words: public administration, public policy, government regulation, employment, labor market, unemployment.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Однією з головних соціально-економічних проблем сучасного етапу розвитку вітчизняної економіки та важливою характеристикою конкурентоспроможності ринку праці є зайнятість населення. Зниження рівня зайнятості супроводжується скороченням купівельної спроможності населення, зменшенням кількості платників податків. Усе це суттєво впливає на соціально-трудові відносини, національний ринок праці, міграцію робочої сили та інші соціальні процеси, що призводить до зростання соціального напруження в державі.

Тому питання державного регулювання зайнятості населення є надзвичайно актуальним на сьогодні і потребує уваги з боку науковців і практиків для його вирішення.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Проблеми зайнятості населення, шляхи удосконалення державного регулювання та державної політики зайнятості розглядалися багатьма науковцями та практиками, зокрема: Н.О. Гаман [2], Т.П. Козарь [7], Л.М. Кравчук [8], В.А. Міненко [9], Н.Ю. Сіряченко [10], О.С. Таршина [11] та іншими. Поте сьогодні державна політика у сфері зайнятості не відповідає умовам нестабільності економічної та політичної ситуації, що вимагає подальших наукових досліджень та пошуку шляхів її удосконалення.

МЕТА ДОСЛІДЖЕННЯ

Метою дослідження є аналіз наукових досліджень та публікацій, присвячених питанням державного регулювання зайнятості населення в Україні, на основі яких встановити функції зайнятості, чинники управління нею, а також обґрунтувати напрями удосконалення державної політики зайнятості в сучасних умовах нестабільної економічної ситуації в Україні.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

У ринкових умовах господарювання основним індикатором збалансованості ринку праці є зайнятість громадян. Робоча сила — це специфічний товар, при реалізації якого громадяни отримують певну винагороду — заробітну плату, або дохід від підприємницької діяльності, що дає їм можливість забезпечувати нормальний життєвий рівень собі та сім'ї, а також здійснювати певні заощадження (страхування) на випадок втрати працездатності, хвороби, втрати годувальника, старості тощо.

Відповідно до Закону України "Про зайнятість населення", зайнятість — це діяльність громадян, пов'язана із задоволенням особистих і суспільних потреб працездатного населення щодо створення сукупного продукту або національного доходу [4, ст. 1]. Як економічна категорія, зайнятість — це сукупність економічних, правових, соціальних, національних відносин, пов'язаних із забезпеченням пра-

цездатного населення країни робочими місцями та його участь у суспільно корисній праці, що приносить дохід. Співвідношення між кількістю працездатного населення і кількістю зайнятих, характеризує рівень використання трудових ресурсів у суспільстві та ситуацію на ринку робочої сили [3].

У свою чергу, безробіття — це соціально-економічне явище, пов'язане з перевищенням пропозиції робочої сили відносно попиту на неї, стан зайнятості частини економічно активного населення [4, ст.1]. У сукупності поняття "зайнятість" і "безробіття" є категоріями, які характеризують ступінь участі (неучасті) активної частини населення в процесі праці.

Зазвичай, зайнятість населення розуміють як діяльність громадян, пов'язану із задоволенням їхніх особистих і суспільних потреб, що приносить їм заробіток (дохід) і не суперечить чинному законодавству. Зайнятість перебуває у тісному взаємозв'язку з макроекономічною динамікою та є її відображенням. У будь-якій країні світу, особливо з ринковою економікою, зайнятість населення є центральною ланкою соціально-економічного розвитку суспільства. За рівнем зайнятості населення можна зробити оцінку загального рівня розвитку країни. Таким чином, макроекономічна динаміка та динаміка зайнятості взаємопов'язані, хоча і можуть мати різний вектор [6, с. 45].

Сьогодні в умовах політико-економічної кризи в Україні проблема зайнятості населення залишається надзвичайно гострою, тому і викликає зацікавленість науковців. За період із 2002 по 2014 рр. було підготовлено та успішно захищено більше 20 дисертаційних робіт у різних галузях науки, в яких досліджувалося питання зайнятості населення. Предметом дослідження були аспекти формування та функціонування механізмів державного регулювання ринку праці в умовах інтеграції України у світову економіку; теоретико-методологічні та прикладні аспекти державного регулювання ринку праці як важливого чинника стабілізації соціальної та економічної ситуації в Україні; удосконалення механізмів державного управління зайнятстю населення на національному та регіональному рівнях; механізми державного регулювання зовнішньої міграції робочої сили в Україні; організаційно-економічний механізм державного регулювання професійної зайнятості населення; державне регулювання довготривалого безробіття в Україні; державне управління зайнятстю молоді в контексті формування нових державно-суспільних відносин в Україні; сукупність правових норм що регулюють забезпечення зайнятості населення в умовах ринкової економіки.

Аналіз наукових досліджень свідчить про те, що науковці розглядають термін "зайнятість" у широкому та вузькому значеннях. Зокрема Н.Ю. Сіряченко вважає, що у широкому розумінні зайнятість — це сукупність суспільних відносин, пов'язаних з реалізацією фізичними особами, наділеними трудовою правосуб'єктністю, права на працю шляхом здійснення діяльності, пов'язаної з особистими й суспільними потребами, з метою матеріального задоволення й моральної самореалізації, які забезпечуються державою. У вузькому значенні зайнятість — це процес пошуку роботи особами, яким вона потрібна, що має кінцевим результатом офіційне працевлаштування всіма існуючими законними шляхами [10, с. 5—6].

Досліджуючи проблеми зайнятості Л.М. Кравчук визначає зайнятість, як складну, динамічну соціально-економічну систему відносин з приводу залучення населення до трудової діяльності, задоволення суспільних інтересів і водночас індивідуальних потреб кожного працівника, що приносить йому дохід в грошовій чи не грошовій формі. Регулювання зайнятості — це комплекс заходів правового, організаційного, економічного та соціального характеру, спрямованих на досягнення продуктивної зайнятості населення країни та її регіонів [8, с. 6].

Рис. 1. Функції зайнятості населення

На думку Т.П. Козарь зайнятість населення є важливим показником використання людських ресурсів у виробничому процесі. Це твердження пов'язане з тим, що іманентною властивістю зайнятості є праця, яка, з одного боку, є об'єктивною потребою, а з другого — основною рушійною силою суспільного розвитку, на який держава повинна впливати [7, с. 4].

Таршина О.С. розглядає зайнятість населення як соціально-економічну категорію передусім з позицій виробництва і його умов, оскільки для цього необхідне поєднання дій працівника із засобами виробництва [11, с. 6]. На її думку, з позицій суспільного відтворення — зайнятість доцільно досліджувати як процес формування, розподілу та використання працівників, визначення умов і форм їх включення у суспільно корисну працю та забезпечення певних масштабів такого включення, що визначає рівень забезпеченості працездатного населення робочими місцями в системі суспільного поділу та кооперації праці, від якого залежить соціальна захищеність працюючих та реалізація їх конституційного права на працю; з позицій нагромадження — як процес створення нових робочих місць та засобів існування працівників; з позицій споживання — як реалізовану працевлаштуваність, внаслідок якої надані працівником послуги праці оплачуються; з позицій поділу праці — як засіб закріплення працівника за певною сферою трудової діяльності. Отже, автор розглядає відносини зайнятості населення з погляду суб'єктів цих відносин. Їх сукупність включає відносини між такими парами суб'єктів, як "роботодавець-працівник", "працівник-працівник", між працівниками у сфері самозайнятості, зайнятими і незайнятими тощо. Згадані відносини виявляються у формі конкуренції, суперництва, протистояння, співпраці, солідарності, підпорядкування і залежності від конкретної ситуації в економіці на ринку праці. Основою цих відносин на сьогодні в країнах з ринковою економікою став вплив держави, профспілок, інших суспільних організацій на сферу зайнятості.

Широке розуміння поняття зайнятості є певною сукупністю соціально-трудова відносин між людьми щодо забезпечення їх робочими місцями; формування, розподілу і перерозподілу трудових ресурсів; забезпечення розширеного відтворення робочої сили. Таке визначення охоплює великий комплекс проблем, за якими стоять структурна, інвестиційна, цінова, грошово-кредитна, кадрова, освітня, міграційна, демографічна, соціальна політика держави. Ця сукупність соціально-трудова відносин знаходить свій прояв у певних економічних категоріях, таких, наприклад, як індивідуальна або колективна трудова діяльність, процес самої праці, продуктивність праці, її умови, нормування, мобільність та професійна підготовка кадрів, доходи і заробітна плата тощо. Звідси випливає, що зведення проблеми зайнятості населення лише до відсутності безробітних є помилковим з точки зору державної політики. Саме такий підхід у подальшому породжує недооцінку активних заходів на ринку праці, негативні наслідки розвитку нерегламентованої та нелегальної зайнятості, безробіття, в тому числі і приховане, до відсутності якого були зведені проблеми зайнятості [1, с. 13].

Зайнятість населення, за якої пропозиція робочої сили повністю покривається попитом на робочу силу в суспіль-

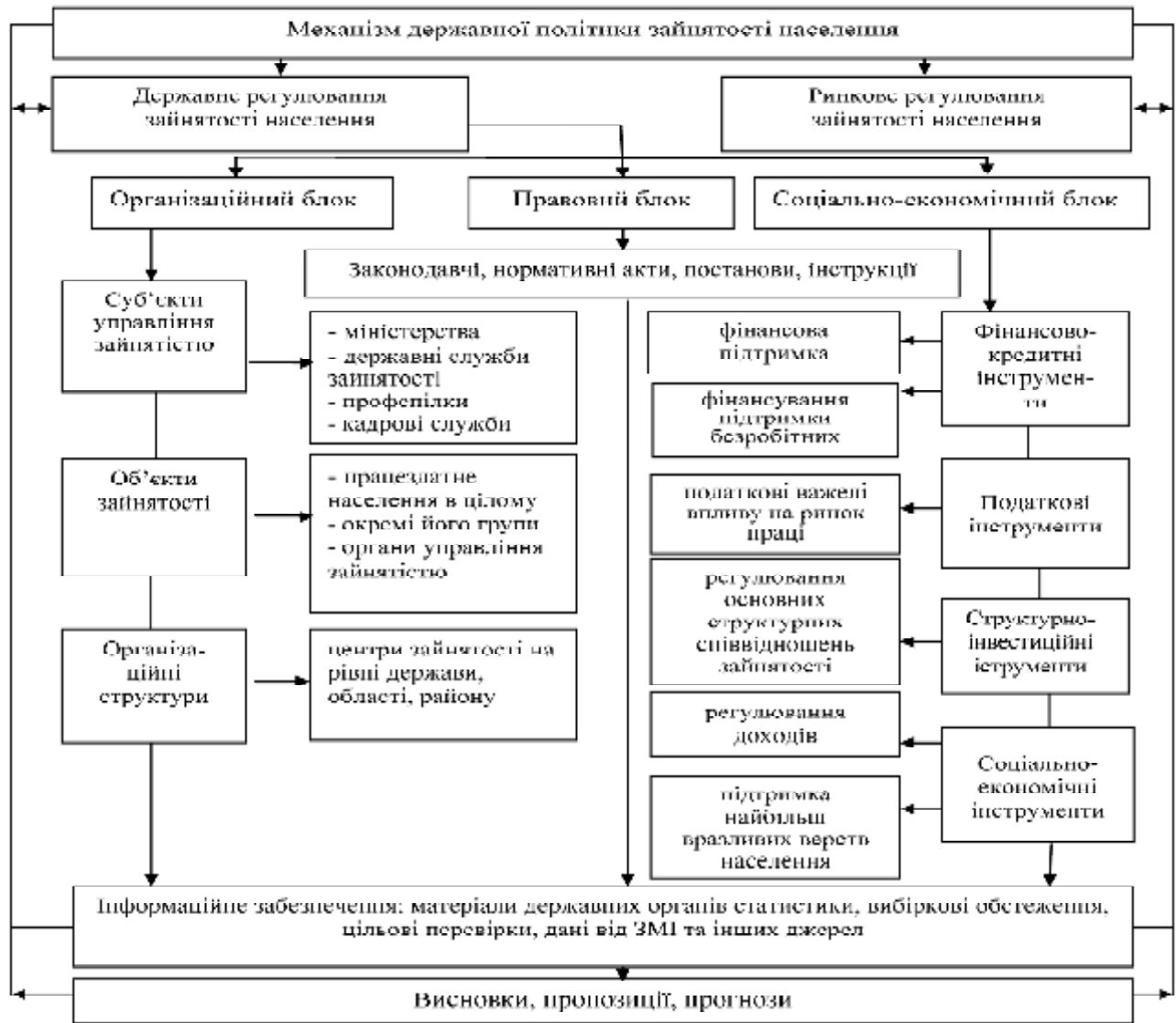

Рис. 2. Механізм державної політики зайнятості населення

Джерело: [2].

ному виробництві, тобто використання всіх трудових ресурсів називають повною зайнятістю населення [5, с. 81]. В макроекономічному розумінні повну зайнятість населення не можна плутати з повною зайнятістю окремої особи, що визначається ступенем індивідуального використання робочого часу: неповний або повний робочий день (тиждень). Повна зайнятість ніколи не може бути 100 відсотковою, тому що завжди існує певна кількість працездатних громадян працездатного віку (4–6%), які з різних причин не працюють або не бажають працювати. В Україні цей показник склав 11 % у 2000 році, 6,4 % у 2007 році та 7,7% у 2013 році. Навіть у радянські часи, коли потреба в працівниках була найбільшою, максимальна зайнятість населення України не перевищувала 97,6 % [1, с. 16].

Досліджуючи проблеми зайнятості Сіряченко Н.Ю. класифікує її за такими критеріями [10, с. 8]:

- 1) за змістовним наповненням (трудова, нетрудова і змішана);
- 2) за відповідністю вимогам законодавства (законна й незаконна);
- 3) за фактом укладення трудового договору (офіційна й неофіційна);
- 4) за графіком роботи працівника (повна, неповна, подвійна і зайнятість з гнучким графіком роботи);
- 5) за характером роботи (самозайнятість і зайнятість на підприємствах, в установах та організаціях різних форм власності).

Значною проблемою для суспільства є нелегальна зайнятість, яка переслідує мету приховати або заборонені види діяльності, або незаконне використання найманих праців-

ників та їх надмірну працю, при оплаті якої не здійснюється сплата податків та страхових внесків. Слід зазначити, що будь-які приховані явища й процеси (економічні, соціальні, політичні) є більш небезпечними, ніж ті, що протікають явно, оскільки здатні породжувати прямо протилежні, антагоністичні тенденції, створювати численні ризики і, за певних умов, трансформуватися у відкриті форми. Прихована зайнятість існує насамперед як неформальна зайнятість, тобто трудова діяльність, яка дозволена чинним законодавством, однак процедура її реєстрації не передбачена або обмежена, а результати (доходи) не враховуються офіційною статистикою (не декларуються) і не підлягають оподаткуванню, а також не здійснюється відрахування у фонди соціального страхування [12].

Однак негативних наслідків, які породжує нелегальна зайнятість значно більше. Для безпосередніх працівників нелегальна зайнятість є ризикованою, оскільки має нестабільний характер, не гарантує стабільності одержання доходів. Така зайнятість позбавляє найманих працівників соціальних прав, передбачених Конституцією України та Кодексом законів України про працю: права на допомогу з тимчасової непрацездатності, на оплачувану відпустку, на допомогу по безробіттю, пенсійне забезпечення тощо. Тому заходи щодо скорочення й обмеження нелегальної зайнятості повинні стати одним з пріоритетів державної стратегії економічної безпеки та політики зайнятості.

Слід зазначити, що політика зайнятості населення повинна носити комплексний характер і охоплювати заходи як суто економічного, так і адміністративного, соціально-психологічного та виховного характеру.

Рис. 3. Чинники управління зайнятості в Україні

Загальновідомо, що здійснення державної політики у сфері зайнятості є конституційно закріпленим обов'язком держави щодо правового регулювання процесів праці й соціально-трудова відносин, встановлення соціальних гарантій зайнятості, оплати праці на рівні не нижчому прожиткового мінімуму, економічної підтримки соціально вразливих груп населення, яка спрямована на досягнення максимального можливого, ефективного й вільно вибраного виду зайнятості.

Зайнятість населення, як зазначає Н.О. Гаман, виконує дві функції: економічну та соціальну [2, с. 5].

Економічна функція зайнятості полягає у створенні передумов для задоволення особистих і суспільних потреб, реалізація якої залежить від можливостей суспільства, держави створювати економічно доцільні робочі місця, від повноти зайнятості працездатного населення на робочих місцях і ефективності використання як робочих місць, так і робочої сили. Соціальна функція зайнятості полягає в тому, що зайнятість сприяє розвитку людини і суспільства, і, навпаки, відсутність зайнятості стримує їх розвиток.

У свою чергу В.А. Міненко, досліджуючи дану проблему, визначає три функції зайнятості: економічна, соціальна та соціально-економічна [9] (рис. 1).

Досліджуючи механізм державної політики зайнятості населення Н.О. Гаман зазначає, що даний механізм повинен включати три основні блоки:

- перший, організаційний, блок регулювання охоплює діяльність суб'єктів управління зайнятості, якими виступають державна служба зайнятості, профспілки і адміністрація фірм (кадрові служби);

- другий блок пов'язаний з регулюванням ринку праці: стимулювання мобільності робочої сили (географічної, галузевої, професійної); професійна підготовка, перепідготовка і консультативні послуги;

- третій блок включає соціально-економічні функції: прогнозування ситуації на ринку праці (на основі аудиту ринку праці); планування розвитку людських ресурсів; розширення форм співробітництва з роботодавцями; підбір робітників для реалізації економічних проектів; реалізація активних програм зайнятості, в тому числі адресованих найменш захищеним категоріям (молоді, інвалідам, самотнім або багатодітним батькам); участь у розробці і реалізації

політики зайнятості за тісного співробітництва з представниками роботодавців та найманих робітників (рис. 2).

Дослідження наукових джерел показали, що науковці виділяють такі чинники управління зайнятості в Україні: законодавчо-правові, економічні, організаційні та соціальні [11, с. 11] (рис. 3).

Державне регулювання зайнятості населення здійснюється в межах державного регулювання ринку праці, що передбачає насамперед підтримку його ефективного функціонування шляхом створення необхідних умов для досягнення збалансованості та рівноваги його елементів — попиту та пропозиції, ціни робочої сили, а також узгодженості ринку праці з іншими ринковими структурами. Виходячи з цього, Т.П.Козарь розглядає державне регулювання повної зайнятості населення як сукупність заходів прямого та непрямого впливу на ринок праці, які забезпечують досягнення найбільш повної, ефективної та раціональної зайнятості працездатного населення й підтримку необхідного рівня професійної підготовки та кваліфікації працівників [7, с. 5].

Державне регулювання зайнятості, як правило, здійснюється за трьома основними напрямками: стимулювання формування гнучкого ринку праці; пасивні заходи впливу на ринок праці (пасивна політика зайнятості); сприяння в працевлаштуванні незайнятого населення й надання допомоги в професійній підготовці та перепідготовці (активна політика зайнятості).

Пряме регулювання зайнятості населення передбачає розробку й впровадження програм виробничого навчання й перепідготовки кадрів; заходи щодо раціонального регіонального розміщення робочої сили; регламентація робочого часу; регулювання міжрегіональної й міжнародної міграції робочої сили; програми зайнятості молоді, інвалідів, людей похилого віку; колективно-договірна система наймання робочої сили; встановлення розмірів заробітної плати й своєчасної її виплати.

Непряме регулювання зайнятості населення здійснюється через зміну умов господарювання шляхом податкової, кредитно-грошової, амортизаційної й бюджетної політики, використання єдиної системи охорони здоров'я, освіти, пенсійного забезпечення для всіх громадян, що створює однакові стартові умови на ринку праці. Залежно від впливу на певні сторони ринку праці державна політика

зайнятості повинна бути спрямована на регулювання попиту та пропозицію робочої сили, заробітної плати, що проявляється через визначення кількісних та якісних параметрів ринку праці, розрахунок мінімальної та середньої по регіону, галузі заробітної плати.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

На основі проведеного дослідження основних питань державного регулювання зайнятості в дослідженнях українських науковців встановлено, що впродовж останніх років значну зацікавленість в українських дослідників викликають питання державного регулювання зайнятості населення в Україні. Значна частина успішно захищених продовж 2002—2014 років дисертаційних робіт з даної тематики здійснена не тільки науковцями з державного управління, але й фахівцями з соціології, економіки, права, що підкреслює актуальність, вагомість та міжгалузевий підхід до досліджуваної проблеми.

Встановлено, що зайнятість населення є найважливішою характеристикою ринку праці, а забезпечення ефективної зайнятості населення є особливо актуальним в умовах політичної та економічної нестабільності, що спостерігається сьогодні в Україні.

Розглянуто функції зайнятості населення та виявлено, що одні науковці виділяють дві функції (економічна та соціальна), інші ж виділяють три (економічна, соціальна, соціально-економічна). Однак не дивлячись на цю розбіжність, кожна із функцій спрямована на задоволення потреб кожної людини, розвитку її здібностей та задоволення матеріальних і духовних потреб.

Досліджено основні чинники управління зайнятістю: законодавчо-правові, економічні, організаційні, соціальні та встановлено, що вони є взаємопов'язаними та доповнюють один одного. Тому прийняття будь-якого управлінського рішення у сфері зайнятості та його ефективна реалізація на державному чи місцевому рівнях можлива тільки у комплексному використанні цих чинників.

Встановлено та обгрунтовано основні напрями удосконалення державної політики зайнятості в сучасних умовах нестабільної економічної ситуації в Україні, серед яких ми вбачаємо поєднання економічної політики з політикою зайнятості, що сприятиме розвитку нових і збереженню існуючих робочих місць; розробку та здійснення заходів, спрямованих на реалізацію довготермінової державної політики щодо розвитку трудового потенціалу, які полягають у забезпеченні суб'єктів ринку праці повною та оперативною інформацією про вакантні робочі місця; застосування певних заходів щодо стимулювання та активізації безробітних.

Перспективними напрями подальших наукових досліджень в окресленій проблемі слід вважати вивчення міжнародного досвіду щодо регулювання зайнятості населення та можливості його використання в українських реаліях.

Література:

1. Васильченко В.С. Державне регулювання зайнятості: навч. посібник / Васильченко В.С. — К.: КНЕУ, 2003. — 252 с.
2. Гаман Н. О. Пріоритети та інструментарій державної політики зайнятості населення в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня к. н. держ. упр.: спец. 25.00.02 "Механізми державного управління" / Н.О. Гаман // Академія муніципального управління. — К., 2010. — 20 с.
3. Григорук А.А. Посібник економічної теорії [Політекономічний аспект] / За ред. А.А. Григорука, М.С. Палюха, П.М. Литвина, Т.Д. Літвиної. — Тернопіль, 2002. — 304 с. [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.tnpu.edu.ua/kurs/301/181.htm>
4. Закон України "Про зайнятість населення" від 5 липня 2012 року № 5067-VI [Електронний ресурс]. — Режим доступу: zakon.rada.gov.ua
5. Экономика труда и социально-трудовые отношения / Под ред. Г.Г. Меликьяна, Р.П. Колосовой — М.: Изд-во ЧЕРО, МГУ, 1996. — 623 с.
6. Злупко С.М., Томарський Т.Б. Україна та Ізраїль: зайнятість і соціальний захист населення. — Львів. — 1999. — 138 с.
7. Козарь Т. П. Державне регулювання зайнятості населення в Україні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня к. н. держ. упр.: спец. 25.00.02 "Механізми державного управління" / Т. П. Козарь / Гуманітарний університет "Запорізький інститут державного та муніципального управління". — Запоріжжя, 2007. — 20 с.

8. Кравчук Л.М. Особливості регулювання зайнятості населення в регіоні: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня к. е. н.: спец. 08.00.07 — демографія, економіка праці, соціальна економіка і політика / Л.М. Кравчук / Національна академія наук України Інститут регіональних досліджень. — Запоріжжя, 2007. — 20 с.

9. Міненко В.Л. Державна політика забезпечення продуктивної зайнятості населення регіону шляхом розвитку підприємства: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня к. н. держ. упр.: спец. 25.00.02 "Механізми державного управління" / В.Л. Міненко / Харківський регіональний інститут державного управління Національна академія державного управління при Президенті України. — Харків, 2004. — 20 с.

10. Сіряченко Н.Ю. Правове регулювання зайнятості в умовах ринкової економіки: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня к. юрид. н.: спец. 12.00.05 — трудове право; право соціального забезпечення / Н.Ю. Сіряченко / Східноукраїнський Національний університет імені Володимира Даля. — Луганськ, 2010. — 20 с.

11. Таршина О.С. Формування механізмів державного управління зайнятістю в умовах інноваційного типу розвитку економіки: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня к. н. держ. упр.: спец. 25.00.02 "Механізми державного управління" / О.С. Таршина / Національна академія державного управління при Президенті України. — К., 2007. — 20 с.

12. Шевчук Л.С. Тіньова зайнятість як загроза економічної безпеки [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.rusnauka.com/25_DN_2008/Economics/27704.doc.htm

References:

1. Vasil'chenko, V.S. (2003), *Derzhavne rehulivannia zajniatosti* [Government regulation of employment], Tutorial, Kyiv, Ukraine.
2. Gaman, N.O. (2010), "Priorities and instruments of state policy of employment in Ukraine", Thesis for the degree of Candidate of Sciences Public Administration, Mechanisms of control, Academy of Municipal Management, Kyiv, Ukraine.
3. Grygoruk, A.A. (2002), "Handbook of Economic Theory (Political economy aspect)", Ternopil National Pedagogical University, [Online], available at: <http://www.tnpu.edu.ua/kurs/301/181.htm>
4. The Law of Ukraine, "Employment on July 5, 2012 № 5067-VI", [Online], available at: <http://zakon.rada.gov.ua>
5. Melikyan, G.G. and Kolosovoy, R.P. (1996), *Ekonomika truda i sotsial'no-trudovyye otnosheniya*, [Labor Economics and Labor Relations], CHERO, Moscow, Russia.
6. Zlupko, S.M. and Tomarskiy, T.B. (1999), *Ukraina ta Izrail': zajniatist' i sotsial'nyj zakhyst naselennia*, [Ukraine and Israel, employment and social protection], Lviv Ukraine.
7. Kozar, T.P. (2007), "Government regulation of employment in Ukraine", Thesis for the degree of Candidate of Sciences Public Administration, Mechanisms of control, University "Zaporizhia Institute of State and Municipal Management", Zaporozhye, Ukraine.
8. Kravchuk, L.M. (2007), "Features of the regulation of employment in the region", Thesis for degree of Candidate of Economic Sciences, Demography, labor economics, social economics and politics, National Academy of Sciences of Ukraine Institute of Regional Studies, Zaporozhye, Ukraine.
9. Minenko, V.L. (2004), "Government policy to ensure productive employment in the region through the development of business", Thesis for the degree of Candidate of Sciences Public Administration, Mechanisms of control, Kharkiv Regional Institute of Public Administration National Academy of Public Administration under the President of Ukraine, Kharkiv, Ukraine.
10. Siryachenko, N.U. (2010), "Legal regulation of employment in a market economy", Thesis for the degree of Candidate of Legal Sciences, Labor Law; Social Security Law, East Ukrainian National University named after Volodymyr Dahl, Lugansk, Ukraine.
11. Tarshyna, O.S. (2007), "Formation mechanisms of public administration employment in terms of innovative type of economic development", Thesis for the degree of Candidate of Sciences Public Administration, Mechanisms of control, National Academy of Public Administration under the President of Ukraine, Kyiv, Ukraine.
12. Shevchuk, L.S. (2008), "Shadow employment as a threat to economic security", [Online], available at: http://www.rusnauka.com/25_DN_2008/Economics/27704.doc.htm

Стаття надійшла до редакції 30.05.2014 р.